

Embarca Luchaa utbildar sig till läkare på Kuba. 2000 unga västsaharier har fått sin utbildning här.

Jag dansar inte salsa

– Jag kommer att sakna människorna på Kuba, säger Embarca Luchaa, 28 år. Hon ser nästan ut som en kubanska själv med sitt mörka hår och välstämmande kjol och blus. Den västsahariska klädedräkten melhafa har hon inte på sig och spanskan låter kubansk.

Vi träffas på ett hotell vid en strand utanför Havanna, långt från Saharas sand. Om ett år åker Embarca tillbaka till flyktinglägren. Då har hon varit på Kuba i sju år för att utbilda sig till läkare. Hon är en av 360 västsahariska studenter, som just nu är där för att utbilda sig till tekniker, ingenjörer, jurister och läkare.

Sedan 1979, fyra år efter den marockanska ockupationen och samma år som Kuba erkände Västsahara, har västsahariska ungdomar kommit hit för att få utbildning. Polisario var i stort behov av utbildningsplatser och Kuba ställde upp – precis som man har

gjort för många andra länder i tredje världen. Sammanlagt 2000 västsaharier har utbildats här under drygt 30 år, berättar Hamadi Sidahmed Bubacar från den västsahariska ambassaden i Havanna.

De flesta har varit 12–13 år gamla när de har anlänt och stannat i sju till åtta år. Utbildningsbehovet var så stort och erbjudandet från Kuba var generöst, även om det har betytt långa tider utan kontakt med familjen i flyktinglägren.

Idag är den ekonomiska situationen på Kuba annorlunda. På Isla de Juventud, Ungdomens ö, finns nu bara västsaharier kvar, inga från andra länder, och antalet västsaharier minskar stadigt. I december kom en grupp på tio ungdomar, men de hade alla en avslutad gymnasieexamen från Algeriet och gick direkt till en universitetsutbildning.

En liten grupp ungdomar får sedan några år också utbildning i Venezuela.

– Vi har också stora ekonomiska problem, säger den västsahariske ambassadtjänstemannen. Tidigare fick vi stöd till utbildningen här från en spansk organisation, men inte nu längre på grund av den ekonomiska krisen i Spanien. Kuba bistår med mat, boende och fem dollar i fickpengar. Pengar till kläder och allt extra måste familjerna själva betala, det vill säga flyktingarna i lägren.

Embarca har kunnat åka hem två gånger berättar hon. Det är troligen ovanligt bland flyktingarna.

Hon är mycket nöjd med sin utbildning. Läkarstudierna tar sex år och proven är svåra, berättar hon. Men redan första året får studenterna göra praktik, ta blodprov, ge sprutor, ta hand om sår etc och följa med familjeläkarna. De gör hembesök hos sina ”familjer” för att kontrollera sanitetsförhållanden, myggförekomst och hälsostatus hos alla medlemmarna i familjen. Det andra och

tredje året studerar läkarstudenterna baskunskaper, det fjärde och femte året är man på ett sjukhus och det sjätte studerar man allmän medicin. Därefter kan man specialisera sig, men då måste man först ha arbetat i två år som allmänläkare.

– Jag vill helst jobba med barn eller med ögonsjukvård, säger Embarca.

Tidigare Polisario-representant död

Tillbaka i Sverige och bara två veckor efter intervjun med Embarca får jag veta att hennes pappa, Luchaa Obeid Mohamed Lamin, har avlidit i lungcancer på ett sjukhus på Kanarieöarna. Han hade de senaste åren varit Västsaharas ambassadör i Angola, men tjänstgjorde som Polisario-

representant i de nordiska länder 1991–1993 och var då stationerad i Stockholm. Han hade också varit Polisario-representant på Kanarieöarna och i Spanien. Luchaa Obeid deltog i grundandet av Polisario 10 maj 1973. Luchaa Obeid Mohamed Lamin blev 61 år.

Gatan i Havanna skiljer sig markant från flyktinglägren i Saharas öken.

Hon hade kunnat få en utbildningsplats i Spanien men det var hennes moster Fatma Taleb som uppmanade henne att välja just Kuba på grund av deras erkänt goda utbildning. Fatma Taleb är legendarisk. Hon var Västsaharas första kvinnliga läkare och gynekolog. Vid den marockanska ockupationen reste hon till Spanien men tog sig sedan till flyktinglägren.

Embarca har alltså någon att bräs på.

– Jag vill hjälpa mitt folk och speciellt kvinnor och barn, säger hon. Men det blir svårt att komma tillbaka till flyktinglägren.

– Jag vet att det finns stora brister när det gäller till exempel röntgen, laboratorier och personal som kan assistera läkarna, säger hon. Det är svårt att ställa diagnos då. Vi vill ju hjälpa och det är så frustrerande, när man inte kan ta riktiga prover. Jag vill jobba på ett riktigt sjukhus, den dagen det finns ett där, säger hon.

– Kubanerna är så öppna och lätta att umgås med. Jag kommer verkligen att sakna dem. Jag har känt mig helt integrerad, bött ihop med kubanska studenter på universitetet och blivit hembjuden till deras familjer. Kubanerna känner till Västsaharafrågan bra och är medvetna om den, berättar Embarca.

Kubansk TV visar dokumentärfilmer om

Västsahara. Det kan vi svenska turistbesökare själva konstatera efter bara två dagar på Kuba.

– ICAP, Institutet för vänskap mellan folken, uppmärksammar alltid Västsaharas högtidsdagar 27 februari och 20 maj. Då ordnar man föredrag eller något annat och de västsahariska studenterna medverkar med till exempel dans, berättar Hamadi.

Fidel Castro har alltid nämnt Västsahara i sina tal och sagt att ”vi måste stödja västsaharierna tills de har fått sin frihet”, säger han. Embarca trivs alltså men vad är det hon saknar här?

– Allt här är totalt annorlunda från flyktinglägren; klimatet, kulturen, folket och jag längtar naturligtvis efter allt från lägren: min familj, teceremonin, den stjärnkära natthimlen, sanddynerna, allt.

Embarca berättar också att en av hennes systrar deltar i filmen Wilaya, eller Tears of sand som den engelska titeln är på denna spanska film av Pedro Pérez Rosado. Filmen handlar om två västsahariska sysstrar. Den ena bor i flyktinglägren, den andra bor i Spanien sedan hon stannat kvar hos en spansk familj efter sommarbesök. Sysstrarna återförenas, när modern dör.

Slutligen frågar jag Embarca om hon någon hälsning till svenska ungdomar.

– Det finns ungdomar i er ålder som inte ens har en procent av alla möjligheter som ni har. Tänk på det och ta vara på era möjligheter. Tänk på dem som bor i syd. Hjälpt dem som är svaga. Stå på deras sida. Besök oss i lägren. Lär kanna våra ungdomar, säger Embarca allvarligt och försvinner ut i den karibiska natten för att tillsammans med ambassadtjänstemannen köra till Havannas flygplats och hämta upp en gäst.

Text: Lena Thunberg

Bilder: Monica Zak och Lena Thunberg